

ÖĞRETMENLERİN LİDERLİK STİLLERİ İLE SINIF İÇİ ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

*Salih Paşa MEMİŞOĞLU***

*Mehmet ÇAKIR****

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıdır. İlişkisel tarama modeli ile yürütülmüş olan bu araştırmanın evrenini 2013-2014 Eğitim Öğretim yılında İzmir ili Konak merkez ilçesinde bulunan İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilkokul ve ortaokullarda görev yapan toplam 1569 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Konak merkez ilçesinde tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen ilkokul ve ortaokullarda görev yapan 540 öğretmen oluşturmıştır. Çalışmanın verileri Deniz ve Hasançebioğlu (2002) tarafından geliştirilen “Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği”; Büyüköztürk, Kılıç, Karadeniz ve Karataş (2004) tarafından geliştirilen “Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanarak SPSS 20 paket programı ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin liderlik stillerinin otokratik düzeyde olduğu; öğretmenlerin liderlik stilleri ile mesleki kıdem arasındaki farkın anlamlı olduğu; ancak cinsiyet, medeni durum, branş ve görev yapılan okul düzeyi arasındaki farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf içi öğretmen davranışlarının “Genellikle” düzeyinde olduğu ve öğretmenlerin çoğunlukla öğrenci merkezli eğitim modelini sergiledikleri; sınıf içi öğretmen davranışları ile cinsiyet, kıdem, branş ve okul düzeyi arasındaki farkın anlamlı olduğu; ancak medeni durum arasındaki farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Son olarak öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasında düşük düzeyli, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Liderlik Stilleri, Sınıf İçi Öğretmen Davranışları.

* Bu makale Doç.Dr. Salih Paşa MEMİŞOĞLU’nun danışmanlığında Bilim Uzmanı Mehmet ÇAKIR’ın Yüksek Lisans Tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma 07-08 Eylül 2015 tarihlerinde Corvinus Üniversitesinde (Budapeşte, Macaristan) düzenlenen Avrupa Eğitim Araştırmaları Kongresi’nde (The European Conference on Educational Research, ECER-2015) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi EBB, El-mek: memisoglu@hotmail.com

*** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El-mek: mhmtckr_2009@hotmail.com

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' LEADERSHIP STYLES AND TEACHERS' BEHAVIOURS WITHIN CLASSROOM

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the relationship between teachers' leadership styles and teachers' behaviours within classroom. The population of this relational survey research consists of 1569 teachers who work at primary and secondary schools connected the provincial directorate for national education in Konak central district in İzmir province in 2013-2014 academic year. In this study, random sampling method was utilized for sampling, and the research was carried out with 540 participants. The data collected with "Personal Information Form" prepared by the researcher, "Teachers' Leadership Styles Scale" developed by Deniz and Hasançebioglu (2002) and "Teachers' Behaviours Within Classroom Scale" developed by Büyükköztürk, Kılıç, Karadeniz and Karataş (2004) was analyzed with SPSS 20 software. According to the results obtained from the research it was determined that the grade of teachers' leadership styles are at the autocratic level and the most common leadership style among teachers is autocratic attitude. The teachers' leadership styles were investigated according to the teachers' traits and it was found that while there is statistically a meaningful significance in terms of tenure, there isn't a meaningful significance in terms of the traits such as gender, marital status, being branch or classroom teacher and the grade of the school that teachers work at. It was determined that the grade of teachers' behaviours within classroom is at the general level and the teachers use the student-centered education method mostly. The teachers' behaviours within classroom were investigated according to the teachers' traits and it was found that while there is statistically a meaningful significance in terms of the traits such as gender, tenure, being branch or classroom teacher and the grade of the school that teachers work at there isn't a meaningful significance in terms of marital status. Finally, it was seen that there is a low level, positive and meaningful relation between teachers' leadership styles and teachers' behaviours within classroom.

STRUCTURED ABSTRACT

INTRODUCTION

Teachers are the basic subject of the education system. It's thought that teachers have critical role to develop a country; to provide tranquility and social peace to the society; to prepare individuals to the social life and make them socialized and also to convey the culture and values of the society to the young generations. Therefore, it was expected from teachers to play leading role in these areas (Özden, 1998).

Teachers ought to have leadership role among both the teacher group including himself/herself and the student group whom he/she is together with. Teacher has to guide and enlighten the class and school

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

which he/she is responsible for and the environment and the society that works for as a leader (Çelikten, Şanal and Yeni, 2005).

Teachers who are the leaders of the education and training process have their own leadership styles together with their knowledge, ability, attitude and behaviors. In accordance with the leadership styles in the classroom while some teachers teach lessons dominantly and overbearingly through passive learning activities, others teach lessons democratically through active learning activities (Güllü and Arslan, 2009).

Leadership styles have been started to be explained in accordance with different leadership theories since 1960s. There are different leadership styles in terms of four basic leadership theories that are Trait Theory, Behaviorist Theory, Situational Leadership Theory and Modern Leadership Theories. X and Y Theory of McGregor, one of the Behaviorist Theories, was based on in this study.

The judgments related to the human nature were classified by McGregor as X and Y Theory that are adverse hypothesis to each other. Within this scope, X Theory is based on the assumption that human beings are passive and they resist organizational needs. According to this approach, people don't like work and they goldbrick to the full extent of their power so people should always be forced, inspected, managed and frightened with punishment in order to realize the organizational objectives; an ordinary human being prefers to be managed, wants to evade responsibility, has little ambition towards work, primarily looks for security, is against innovation and resists changes because of uncertainty that alteration causes (Eren, 1989).

From McGregor's point of view, it's thought that the teachers who evaluate their students according to X Theory display autocratic leadership style and ones who evaluate their students according to Y Theory display democratic leadership style.

Teaching method used in the classroom besides leadership styles has a critical role over the target change related to qualification of students who are the outputs of the education system. According to Büyüköztürk and others (2004), teachers' behaviors concerning teaching method are divided into two parts as Student Centered Instruction and Teacher Centered Instruction.

In teacher centered classrooms, teachers have absolute authority over students, because the control of the classroom and students is the most important point for them (Dollard ve Christensen, 1996). Critics argue that compliance is valued over initiative and passive learners over active learners in teacher centered classrooms (Freiberg, 1999).

Purpose of The Study

The purpose of this study is to determine the level of teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom; to investigate the relationship between teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom and to confirm that if some personal traits have significant effect over teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom or not.

In accordance with the general objective of the study the sub-problems below are developed.

1. What is the level of teachers' leadership styles?

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

2. Do personal traits of teachers like tenure, gender, marital status, being branch or classroom teacher and the grade of the school that teachers work at have a significant effect over teachers' leadership styles?

3. What is the level of teachers' behaviors within classroom?

4. Do personal traits of teachers like tenure, gender, marital status, being branch or classroom teacher and the grade of the school that teachers work at have a significant effect over teachers' behaviors within classroom?

5. Is there a relationship between teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom?

Method

Relational screening model was used in this research. Relational screening model is a kind of model that provides opportunity to study the relationship among the variables.

Population and Sampling

The population of this relational survey research consists of 1569 teachers who work at primary and secondary schools connected the provincial directorate for national education in Konak central district in İzmir province in 2013-2014 Academic Year. In this study, random sampling method was utilized for sampling, and the research was carried out with 540 participants.

Data Collection

Survey forms were handed out to the teachers by the researcher personally and filled up by the teachers. Later, the survey forms were collected by the researcher from the schools one by one. 458 ones of 540 forms were turned back and 426 forms were evaluated finally.

Data Analysis

The data collected with the survey forms was analyzed with SPSS 20 software. For data analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, independent samples T-test, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis H test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), LSD test and Pearson Correlation Coefficient were used.

Conclusion

In this study, the relationship between teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom was investigated and teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom were tested in terms of some personal traits.

According to the results obtained from the research it was determined that the grade of teachers' leadership styles are at the autocratic level ($\bar{X}=54,05$) and the most common leadership style among teachers is autocratic attitude (94,1 %). The teachers' leadership styles were investigated according to the teachers' traits and it was found that while there is statistically a meaningful significance in terms of tenure, there isn't a meaningful significance in terms of the traits such as gender, marital status, being branch or classroom teacher and the grade of the school that teachers work at.

Besides, it was determined that the grade of teachers' behaviors within classroom is at the general level ($\bar{X}=4,09$) and the teachers use

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

the student-centered education method mostly. The teachers' behaviors within classroom were investigated according to the teachers' traits and it was found that while there is statistically a meaningful significance in terms of the traits such as gender, tenure, being branch or classroom teacher and the grade of the school that teachers work at, there isn't a meaningful significance in terms of marital status.

Finally, it was seen that there is a low level, positive and meaningful relation between teachers' leadership styles and teachers' behaviors within classroom.

Keywords: Leadership, Leadership Styles, Teachers' Behaviours Within Classroom

GİRİŞ

Öğretmenler, eğitim sisteminin en temel ögesidir. Bir ülkenin kalkınmasında, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmenlerin başrolü oynamaları beklenmektedir (Özden, 1998).

Öğretmen, gerek içinde yer aldığı öğretmen grubunda gerekse birlikte olduğu öğrenci grubu içinde bir liderlik rolü üstlenmek durumundadır. Öğretmen, lider olarak sorumlu olduğu sınıfı, okulu ve hizmet verdiği çevre ve toplumu yönlendirmek ve aydınlatmakla da görevlidir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Eğitim ve öğretim sürecinde lider olan öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve davranışları ile kendilerine özgü liderlik stilleri vardır. Liderlik stiline göre sınıf içinde kimi öğretmen otoriter ve baskıcı bir şekilde pasif öğrenme etkinlikleri ile ders işlerken kimi öğretmen demokratik ve katılımcı bir şekilde aktif öğrenme etkinlikleri ile ders işlemektedir. Bu durum yetişen öğrenci profilini doğrudan etkilemektedir (Güllü ve Arslan, 2009).

Liderlik stilleri 1960'lı yıllardan itibaren liderlik kuramlarına göre açıklanmaya başlanmıştır. Özellik Kuramı, Davranışçılık Kuramı, Durumsallık Kuramı ve Yeni Liderlik Kuramları olmak üzere dört temel liderlik kuramına göre çeşitli liderlik stilleri mevcuttur. Bu araştırmada davranışçı liderlik kuramlarından McGregor'un X ve Y Teorisi temel alınmıştır.

İnsan doğasına ilişkin yargılar, McGregor tarafından X ve Y Kuramı olarak birbirine ters varsayımlar biçiminde sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda; X Kuramı insanların pasif oldukları ve örgütsel ihtiyaçlara direndikleri varsayımına dayanmaktadır. Bu yaklaşım; insanoğlunun işi sevmediğini ve elinden geldiği kadar işten kaçtığını; insanın işi sevmeme özelliği nedeniyle insanların çoğu örgütsel amaçların elde edilmesinde yeterli çabayı göstermeleri için zorlanması, denetlemesi, yönetilmesi ve ceza ile korkutulması gerektiğini; normal insanın yönetilmeyi tercih ettiğini, sorumluluktan kaçmak istediğini, hırsı az olduğunu; her şeyin üstünde de güvenlik aradığını; sorumluluk üstlenmek istemediğini; değişikliklere karşı olduğunu ve değişimin getireceği belirsizlikler sebebiyle değişikliklere direndiğini varsayar (Eren, 1989).

Klasik bakış açılarını yukarıdaki şekilde sıralayan McGregor'un sayılan görüşleri eleştirerek, bireysel ve kurumsal amaçların kaynaştırılması adını verdiği Y Kuramı ise insanların zaten çalışmaya ve sorumluluk yüklemeye açık oldukları varsayımına dayanır. Bu yaklaşım; işte fiziki ve zihni çaba harcanmasının oyun ya da dinlenme kadar doğal olduğunu; dışarıdan denetim ve ceza ile korkutmanın, çabayı örgütsel amaçlara yöneltecek tek yol olmadığını; insanların bağlanmış oldukları amaçlara hizmet ederken, kendi kendini yönetme ve kendi kendini denetim yollarını kullandıklarını; amaçlara bağlılığın onları elde etmekle ilgili ödüllere bağlı olduğunu;

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

uygun şartlar altında sıradan bir kişinin sorumluluğu sadece kabul etmeyi değil, aramayı da öğrendiğini; örgütsel sorunların çözümünde nispeten büyük ölçüde ustalık, bilgi ve araştırma yeteneğinin insanlar arasında dar değil, geniş ölçüde yaygın olduğunu öne sürmektedir (Dinçer ve Fidan, 1996).

McGregor'un X ve Y yaklaşımından hareketle X yaklaşımına göre öğrencileri değerlendiren öğretmenin baskıcı/otokratik liderlik stili sergileyeceği ve Y yaklaşımına göre öğrencileri değerlendiren öğretmenin ise demokratik/katılımcı liderlik stilini sergileyeceği anlaşılmaktadır.

Liderlik stillerinin yanı sıra öğretmenlerin kullandığı öğretim modelinin de sistemin çıktısı olan öğrencinin niteliklerinde hedeflenen değişimlerin gerçekleşip gerçekleşmemesinde önemli rolü vardır. Büyüköztürk vd.'ne (2004) göre öğretmenlerin sınıfta sergiledikleri davranışlar öğrenci merkezli veya öğretmen merkezli olmak üzere iki türlü olabilmektedir.

Öğretmen merkezli eğitimde öğretmenler öğrenciler üzerinde mutlak otorite kurarlar çünkü onlar için sınıfın ve öğrencilerin kontrol edilmesi en önemli husustur (Dollard ve Christensen, 1996). Eleştirmenler, öğretmen merkezli eğitimde kayıtsız itaat etmenin inisiyatif kullanmaya, pasif öğrenci olmanın ise aktif öğrenci olmaya göre daha değerli olduğunu öne sürerler (Freiberg, 1999).

Lovitt'e (1990) göre öğretmen merkezli eğitimde öğretmenler sınıf düzeni için gerekli olan kuralları genellikle okulun ilk günlerinde belirler ve eğer öğrenciler uygun olmayan tutum ve davranışlar sergiler ise bir takım haklardan mahrum bırakma, kaş çatma ve sınıfın önünde azarlama gibi cezalara müracaat ederler.

Khaled'e (2013) göre öğretmen merkezli eğitimin başlıca özellikleri şunlardır. Bu eğitimde;

- Öğrenciler pasiftir, sürekli alıcı konumundadırlar ve bilgiyi öğretmenden transfer ederler.
- Öğrenciler kendi öğrenme yöntemleri üzerinde hiçbir tasarrufa sahip değildirler.
- Ölçme-değerlendirme, öğretim metotları ve müfredatla ilgili tüm kararlar sadece öğretmen tarafından alınır.

EARGED'e (2007) göre öğrenci merkezli eğitim; bireysel özellikler dikkate alınarak, bilimsel düşünme becerisine sahip, öğrenmeyi öğrenmiş, üretken, bilgiye ulaşp kullanabilen, iletişim kurma becerisine sahip, evrensel değerleri benimsemiş, teknolojiyi etkin kullanan ve bireylerin kendini gerçekleştirmeleri için eğitim sürecinin; her aşamada öğrenci katılımını sağlayacak biçimde yeniden yapılandırılmasıdır. Öğrenci merkezli eğitimin belki de en öncelikli amacı, öğrencinin, kendi kendine öğrenmeyi keşfetmesinin sağlanmasıdır.

Öğrencinin sorumluluk duygusunun geliştirilmesi öncelikli hedeflerden biri olduğu için öğrenci merkezli eğitimi uygulayan öğretmenler öğrenci üzerinde otorite kurmak yerine daha rahat idare edilebilir bir sınıf ortamı oluşturmak maksadıyla öğrencileri sınıfı kontrol etme sürecine dâhil etmeyi önerirler (Nichols, 1992).

Weimer (2002) ve Wohlfarth'a (2008) göre öğrenci merkezli eğitimin başlıca özellikleri şunlardır. Bu eğitimde;

- Öğrenci oldukça aktiftir ve neyi, ne zaman ve nasıl öğreneceğine dair fazlasıyla bilgiye sahiptir.
- Öğrenci öğrenme sürecine doğrudan dahil olur ve öğrenme sorumluluğu vardır.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

c. Öğretmenin nasıl öğreteceğinden ziyade öğrencinin nasıl öğreneceğine odaklanılır.

İlgili literatür incelendiğinde; öğretmenlerin liderlik stilleri ile ilgili araştırmalar (Hasançebiöğlu, 2002; Deniz ve Hasançebiöğlu, 2003; Deniz ve Seçgel, 2006; Mahmood, 2007; Kadak, 2008; Ercoşkun, Bektaş ve Nalçacı, 2009; Güllü ve Arslan, 2009; Agba, Ogaboh, ve Noah, 2010; Beycioğlu ve Aslan, 2010; Can, 2010) ve sınıf içi öğretmen davranışlarını belirlemeye yönelik araştırmalar (Hara, 1995; Good, Sikes ve Brophy, 1973; Singer, 1996; Büyüköztürk vd., 2004; Can, 2004; Kim, 2005; Güven ve Demirhan, 2006; Bimbola ve Daniel, 2010; Tuncel, 2011) ayrı ayrı ele alınıp incelendiği halde öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişkinin bir arada çalışılmadığı belirlenmiştir. Bu bağlamda eğitim ve öğretim sürecinin lideri olması ve sınıf içi davranışlarıyla fertlerin yetiştirilmesinde hayati derecede rolleri olması nedeniyle öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulguların, öğretmenlerin liderlik stillerinin ve sınıf içi davranışlarının, okullarda yetiştirilmek istenen ideal öğrenci profilleri üzerindeki rollerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacağına inanılmaktadır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Öğretmenlerin liderlik stilleri hangi düzeydedir?
- 2- Öğretmenlerin liderlik stilleri, cinsiyet, kıdem, medeni durum, branş, okul düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 3- Öğretmenlerin sınıf içi öğretmen davranışları hangi düzeydedir?
- 4- Öğretmenlerin sınıf içi öğretmen davranışları, cinsiyet, kıdem, medeni durum, branş, okul düzeyi değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 5- Öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın modeli

Bu araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. İlişkisel tarama birden fazla değişkenin birbiri ile olan ilişkisini incelemeyi sağlayan bir modeldir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2013-2014 Eğitim Öğretim yılında İzmir ili Konak merkez ilçesinde bulunan İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ilkökuller ve ortaokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgilere göre bu okullarda toplam 1569 öğretmen görev yapmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Konak merkez ilçesinde tesadüfi örneklem seçme yöntemi ile seçilen ilkökuller ve ortaokullarda görev yapan 540 öğretmen oluşturmıştır. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler.

Değişkenler							Toplam
Cinsiyet		Erkek			Kadın		
	N	148			278		426
	%	34,7			65,3		100
Kıdem		(0-5)	(6-10)	(11-15)	(16-20)	(21 Ve Üstü)	
	N	66	87	79	73	121	426
	%	15,5	20,4	18,5	17,1	28,4	100
Branş		Sınıf			Branş		
	N	183			243		426

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

	%	43	57	100
Medeni Durum		Evli	Bekar	
	N	321	105	426
	%	75,4	24,6	100
Okul Düzeyi		İlkokul	Ortaokul	
	N	201	225	426
	%	47,2	52,8	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 426 öğretmenin % 34,7'sinin erkek, % 65,3'ünün kadın; % 15,5'inin 0-5 yıl, % 20,4'ünün 6-10 yıl, % 18,5'inin 11-15 yıl, % 17,1'inin 16-20 yıl ve % 28,4'ünün 21 yıl ve üstü kıdeme sahip, % 43'ünün sınıf öğretmeni, % 57'sinin branş öğretmeni; % 75,4'ünün evli, % 24,6'sının bekar olduğu ve % 47,2'sinin ilköğretim, % 52,8'inin ise ortaokulda görev yaptığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği: Öğretmenlerin liderlik stillerini belirlemek amacıyla Deniz ve Hasançebioglu (2003) tarafından geliştirilen Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği 5'li Likert türü bir ölçek olarak tasarlanmıştır. Ölçekte 17 madde yer almaktadır. Ölçekten en fazla 85 en az ise 17 puan alınabilmektedir. Ölçekte tersine dönmüş 7 adet madde vardır. Bu maddeler (5,6,12,13,14,16,17) no'lu maddeler olup tersine (5,4,3,2,1,) kodlanmıştır. Öğretmen Liderlik Stilleri Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Deniz ve Hasançebioglu (2003) tarafından yapılmış, ölçeğin iç tutarlık kat sayısı olan Cronbach Alpha değeri 0.88 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.85 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınacak puanların değerlendirme biçimi Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Öğretmen liderlik stilleri ölçeğinden alınacak puanların yorumlanmasında kullanılan puan sınırları*

Puan Aralığı	Liderlik Stilleri
17-64	Otokratik/Baskıcı
65-76	Yarı Demokratik
77-85	Demokratik/Katılımcı

Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Ölçeği: Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarını belirlemek amacıyla Büyüköztürk ve diğerleri (2004) tarafından geliştirilen Sınıf içi Öğretmen Davranışları Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert türü olarak tasarlanmıştır ve 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddelerin tamamı olumlu maddelerden oluşmaktadır. Ölçekten alınacak en düşük puan 27, en yüksek puan 135'dir. Ölçekten alınacak yüksek puan, öğrenci merkezli öğretmen davranışlarının sıklıkla gösterildiğini ifade etmektedir. Sınıf içi Öğretmen Davranışları Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Büyüköztürk vd. (2004) tarafından yapılmış, ölçeğin iç tutarlık kat sayısı olan Cronbach Alpha değeri 0.904 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.923 olarak bulunmuştur. Sınıf içi öğretmen davranışları ölçeğinde yer alan seçeneklerin yorumlanmasında kullanılan puan sınırları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. *Sınıf içi öğretmen davranışları ölçeğinde yer alan seçeneklerin yorumlanmasında kullanılan puan sınırları*

Puan Aralığı	Verilen Puan	Seçenekler
1.00 – 1.80 arası görüşler	1	“Hemen Hemen Hiçbir Zaman”
1.81 – 2.60 arası görüşler	2	“Nadiren”
2.61 – 3.40 arası görüşler	3	“Bazen”
3.41 – 4.20 arası görüşler	4	“Genellikle”
4.21 – 5.00 arası görüşler	5	“Hemen Hemen Her Zaman”

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

Kişisel Bilgi Formu: Öğretmenlerin cinsiyet, öğretmenlikteki kıdem, branş, medeni durum ve görev yaptıkları okul düzeyi değişkenlerini belirlemek amacıyla Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Anketler, 12/05/2014 tarihinde dağıtılmaya başlanmış ve 20/05/2014 tarihine kadar toplanmıştır. Anket formları, okul müdürlüklerine bizzat gidilerek uygulanmaları sağlanmıştır. Öğretmenlere yanıtlanmak üzere sunulan anketler, yanıtlandıktan sonra uygulamacı tarafından tek tek okullar gezilerek toplanmıştır. Okullara dağıtılan 540 anketin 458'i geri dönmüştür. Geri dönen anketlerden 426'sı sağlıklı olarak değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, araştırmacı tarafından bilgisayar ortamındaki SPSS 20.0 for Windows paket programına yüklenmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde ise frekans (f), yüzde (%), ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (S), Bağımsız Gruplar T-testi, Mann Whitney U-testi, Kruskal Wallis H-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, LSD testi ve Pearson Korelasyon Katsayısı analizlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde, toplanan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular, araştırmanın amacında yer alan sorulara göre sunulmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin liderlik stillerinin hangi düzeyde olduğuna ilişkin bulgular

	N	$\bar{X}$	Ss	Liderlik Stili
Liderlik Stilleri Düzeyi	426	54,05	6,830	Otokratik

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin liderlik stillerinin otokratik ($\bar{X}=54,05$) düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgudan anlaşılabileceği üzere sınıf ortamının lideri konumunda olan öğretmenler eğitim öğretim faaliyetlerinde otokratik liderlik stilini sergilemektedirler. Bu bağlamda Mc Gregor'un X kuramına uygun olarak öğretmenlerin genellikle öğrencilerini "çalışmaktan hoşlanmayan, sorumluluktan kaçan, çalışmaları için zorlanmaları ve yanlış davranışlarının düzeltilmesi için cezalandırılmaları gereken kimseler olarak algıladıkları değerlendirilmektedir.

Tablo 5. Öğretmenlerin liderlik stillerine ilişkin bulgular

Liderlik Stilleri	f	%
Otokratik	421	94,1
Yarı Demokratik	24	5,7
Demokratik	1	,02
Toplam	426	100

Tablo 5'te öğretmenlerin liderlik stillerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri sunulmuştur. Öğretmenlerin % 94,1'i otokratik liderlik stiline, % 5,7'si yarı demokratik liderlik stiline ve % 0,02'si ise demokratik liderlik stiline sahiptirler. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun otokratik liderlik stilini benimsedikleri görülmektedir.

Kadak'ta (2008) araştırmasında ilköğretim okulu öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun otokratik liderlik stillerine sahip olduğunu tespit etmiştir. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırmada elde edilen bulgu paralellik göstermektedir.

Tablo 6. Öğretmenlerin liderlik stillerinin öğretmenlerin cinsiyetine göre bağımsız gruplar t-testi analizi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Erkek	148	54,42	7,35	424	,819	,413
Kadın	278	53,85	6,53			
Toplam	426					

Tablo 6’da verilen analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin liderlik stilleri ile cinsiyetleri arasındaki fark ($p>,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre bayan ve erkek öğretmenlerin liderlik stillerinin birbirine benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuç ilgili literatür tarafından desteklenmektedir (Seçgel, 2005; Hasançebioglu, 2002; Güllü ve Arslan, 2009; Ercoşkun vd., 2009).

Tablo 7. Öğretmenlerin liderlik stillerinin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre Kruskal Wallis H-testi analizi sonuçları

Mesleki Kıdem	N	Sıra Ort.	sd	X^2	p	Anlamlı Fark
0-5	66	173,45	4	16,84	,002	1-2, 1-5
6-10	87	249,39				2-3, 2-4
11-15	79	205,79				
16-20	73	197,64				
21 ve üstü	121	224,14				
Toplam	426					

* $p<,01$, kategoriler: “0-5 yıl=1”, “6-10 yıl =2”, “11-15 yıl =3”, “16-20=4”, “21 ve üzeri yıl =5”

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin liderlik stilleri ile mesleki kıdemleri arasında ,01 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark ($p<,01$) olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre mesleki kıdemin öğretmenlerin liderlik stilleri üzerinde farklılığa neden olduğu söylenebilir.

Gruplar arasındaki anlamlı farkın kaynağını tespit etmek maksadıyla yapılan Mann Whitney U-testi sonucunda; öğretmenlerin liderlik stilleri ile kıdemleri arasındaki anlamlı farkın ($p<,05$) 0-5 yıl ile 6-10, 0-5 yıl ile 21 yıl ve üstü, 6-10 yıl ile 11-15 yıl ve 6-10 yıl ile 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca, aradaki farkın 0-5 yıl ile 6-10 yıl arasında 6-10 yıl arası kıdemi olan öğretmenler lehine; 0-5 yıl ve 21 ve üstü yıl arasında 21 yıl ve üstü kıdemi olan öğretmenler lehine; 6-10 yıl ile 11-15 yıl arasında 6-10 yıl arası kıdemi olan öğretmenler lehine ve 6-10 ve 16-20 yıl arasında 6-10 yıl arası kıdemi olan öğretmenler lehine olduğu saptanmıştır.

Kadak’ta (2008) yaptığı araştırmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin liderlik stillerinin öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini bulmuştur. Ayrıca aradaki anlamlı farkın 1-5 yıl kıdemi olan öğretmenler ile 21 yıl ve üzeri kıdemi olan öğretmenler arasında 21 yıl ve üzeri kıdemi olan öğretmenlerin lehine olduğunu saptamıştır. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırmanın bulgusu arasında paralellik vardır.

Tablo 8. Öğretmenlerin liderlik stillerinin öğretmenlerin medeni durumuna göre Mann Whitney U testi sonuçları

Medeni Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Evli	321	214,86	68971,5	16414,5	,689
Bekar	105	209,33	21979,5		
Toplam	426				

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

Tablo 8’de öğretmenlerin liderlik stilleri ile medeni durumları arasındaki fark ($p>,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulguya göre liderlik stillerinin öğretmenlerin medeni durumuna göre değişmediği söylenebilir.

Kadak (2008) araştırmasında ilköğretim okulu öğretmenlerinin liderlik stilleri ile öğretmenlerin medeni durumları arasında evli öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptamıştır. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırmadan elde edilen bulgu örtüşmemektedir. Bu durumun nedeni evli öğretmenlerin kendilerinin de çocuk sahibi olması münasebetiyle öğrencilere empatiyle yaklaşabilmeleri olabilir. Ancak Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezinin (2011) raporuna göre okullarda şiddetin, suç eğiliminin, disiplinsizliğin ve öğretmenlere karşı uygun olmayan tavır ve davranışların her geçen yıl artan bir ivmeyle daha da yaygınlaştığı dikkate alınır söz konusu olumsuzluklar neticesinde ortaya çıkan kaygıların evli öğretmenlerin öğrencilerine empatiyle yaklaşabilme yetisinin önüne geçmiş olabileceği düşünülmektedir. Empatik yaklaşım sayesinde demokratik liderlik stili sergileyen evli öğretmenler bahse konu kaygılar sonucu bekâr öğretmenler gibi otokratik liderlik stili sergiliyor olabilir.

Tablo 9. Öğretmenlerin liderlik stillerinin öğretmenlerin branş veya sınıf öğretmeni olmasına göre Mann Whitney U-testi sonuçları

Branş veya Sınıf Öğretmeni	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Sınıf Öğretmeni	183	209,73	38381,5	21545,5	,583
Branş Öğretmeni	243	216,34	52569,5		
Toplam	426				

Tablo 9’da öğretmenlerin liderlik stilleri ile branş veya sınıf öğretmeni olması arasındaki fark ($p>,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bu bulguya göre öğretmenlerin branş veya sınıf öğretmeni olmasının liderlik stilleri üzerinde bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Halbuki, Altındağ Rehberlik ve Araştırma Merkezinin 2011 yılında yayınladığı raporunda okullarda suç eğiliminin ve disiplinsizliğin en az rastlandığı sınıf düzeyinin ilköğretim olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle yaş itibarıyla daha küçük öğrencilerle ders işledikleri için daha az olumsuz tutum ve davranışlarla karşılaşma ihtimalleri göz önüne alındığında sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine nazaran daha fazla demokratik liderlik özellikleri sergilemeleri beklenebilirdi. Fakat araştırma sonucu öğretmenlerin branşları farklı olmasına rağmen aynı liderlik stilini sergilediklerini göstermiştir.

Kadak’ta (2008) araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin liderlik stilleri ile branş öğretmenlerinin liderlik stilleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırmadan elde edilen bulgu birbiriyle uyumludur.

Tablo 10. Öğretmenlerin liderlik stillerinin öğretmenlerin görev yaptıkları okul düzeyine göre Mann Whitney U testi sonuçları

Okul Düzeyi	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
İlköğretim	201	212,3	42672	22371	,849
Ortaokul	225	214,57	48279		
Toplam	426				

Tablo 10’da öğretmenlerin liderlik stilleri ile görev yaptıkları okul düzeyi arasındaki fark ($p>,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulguya göre öğretmenlerin liderlik stillerinin görev yaptıkları okul düzeyinden etkilenmediği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuç ilgili literatür tarafından desteklenmektedir (Güllü ve Arslan, 2008; Deniz ve Seçgel, 2006).

Tablo 11. Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının düzeyine ilişkin bulgular

	N	$\bar{X}$	Ss
Öğretmen Davranışları Düzeyi	426	4,09	,477

Tablo 11 incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının $\bar{X}=4,09$ ortalamayla “Genellikle” düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre öğretmenlerin sınıf içi davranışlarında genellikle öğrenci merkezli tutum sergiledikleri ve derslerin işleniş ve eğitim öğretim faaliyetlerinin icrasında öğrencilerin aktif olmalarını sağlayacak öğretim yöntemlerini uyguladıkları söylenebilir.

Mevcut araştırma bulgusu ile literatürdeki benzer araştırma bulguları (Güven ve Demirhan, 2006; Tuncel, 2011) birbiriyle örtüşmektedir.

Tablo 12. Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının öğretmenlerin cinsiyetine göre Bağımsız Gruplar T-testi analizi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Erkek	148	108,37	13,25	424	2,57	,01
Kadın	278	111,72	12,55			
Toplam	426					

Tablo 12’de verilen analiz sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık ($p<,05$) gösterdiği görülmektedir. Yani, bayan öğretmenlerin sınıf içi davranışları ($\bar{X}=111,72$), erkek öğretmenlere ($\bar{X}=108,37$) göre daha öğrenci merkezlidir.

Mevcut araştırma bulgusu ile literatürdeki ilgili araştırma bulguları (Büyüköztürk vd., 2004; Tuncel, 2011; Singer, 1996; Good vd., 1973) birbiriyle uyumludur.

Tablo 13. Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının mesleki kıdemlerine göre Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Farkın Kaynağı
Sınıf İçi Öğretmen Davranışları	Gruplar Arası	1876,359	4	469,090	2,875	,023	1-5
	Gruplar İçi	68692,673	421	163,165			3-5
	Toplam	70569,033	425				

* $p<,05$, kategoriler: “0-5 yıl=1”, “6-10 yıl=2”, “11-15 yıl=3”, “16-20=4”, “21 ve üzeri yıl=5”

Tablo 13’te verilen analiz sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi davranışları ile mesleki kıdemleri arasında istatistiksel olarak ,05 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F=2,875$, $p<,05$).

Bu anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre 0-5 yıl ile 21 ve üstü yıl mesleki kıdemi olan öğretmenler arasındaki farkın ve yine 11-15 yıl ile 21 ve üstü yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenler arasındaki farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin 0-5 yıl ve 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlere nazaran daha fazla öğrenci merkezli davranışlara sahip olduğu görülmüştür.

Güven ve Demirhan’da (2006) araştırmalarında benzer sonuca ulaşmışlardır. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırma bulgusu örtüşmektedir. 21 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olan

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

öğretmenlerin sahip olduğu bilgi birikimi ve tecrübe göz önünde bulundurulduğunda araştırmadaki bu bulgunun anlamlı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 14. Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının medeni duruma göre Bağımsız Gruplar T-testi analizi sonuçları

Medeni Durum	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Evli	321	110,60	12,928	424	,119	,905
Bekar	105	110,43	12,817			
Toplam	426					

Tablo 14'deki analiz sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi davranışları ile medeni durumları arasındaki fark ($p>,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Tablo 4-13'deki bulgulara göre bekâr öğretmenlerin sınıf içi öğretmen davranışlarının ($\bar{X}=110,43$) evli öğretmenlerin sınıf içi öğretmen davranışları ($\bar{X}=110,60$) gibi öğrenci merkezli olduğu görülmektedir. Literatürde bu bulguları destekleyen ya da desteklemeyen araştırma sonucu bulunamamıştır.

Tablo 15. Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının branş veya sınıf öğretmeni olmasına göre Bağımsız Gruplar t-testi analizi sonuçları

Branş veya Sınıf Öğretmeni	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Sınıf	183	113,70	11,025	424	4,470	,000
Diğer Branşlar	243	108,19	13,677			
Toplam	426					

Tablo 15'deki analiz sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi davranışları ile branş veya sınıf öğretmeni olması arasındaki farkın ($p<,01$) istatistiksel olarak ,01 düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yani, sınıf öğretmenlerinin sınıf içi davranışları ($\bar{X}=113,70$), diğer branş öğretmenlerine ($\bar{X}=108,19$) göre daha öğrenci merkezlidir.

Sınıf öğretmenlerinin hem öğrencileri ile geçirdikleri ders saatinin diğer branş öğretmenlerinin ders saatine göre daha fazla olması hem de öğrencilerinin çok küçük yaşlarda olmaları gibi nedenlerden dolayı diğer branş öğretmenlerine göre öğrenci merkezli davranışları daha fazla sergiledikleri söylenebilir.

Büyüköztürk vd. (2004) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre sınıf içinde daha fazla öğrenci merkezli davranışlar sergilediklerini bulmuştur. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırma bulgusu birbiriyle uyumludur.

Tablo 16. Öğretmenlerin sınıf içi davranışlarının görev yaptıkları okul düzeyine göre Bağımsız Gruplar T-testi analizi sonuçları

Okul Düzeyi	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
İlkokul	201	112,98	10,969	424	3,721	,000
Ortaokul	225	108,40	14,059			
Toplam	426					

Tablo 16'daki analiz sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin sınıf içi davranışları ile görev yaptıkları okul düzeyi arasındaki farkın ($p<,01$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yani ilkokulda görev yapan öğretmenlerin sınıf içi davranışları ($\bar{X}=112,98$) ortaokulda görev yapan öğretmenlerin sınıf içi davranışlarına ($\bar{X}=108,40$) göre daha öğrenci merkezlidir.

Güven ve Demirhan da (2006) araştırmalarında ilköğretimde görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre daha fazla öğrenci merkezli davranışlar sergilediğini tespit etmiştir. Literatürdeki bu bulgular ile mevcut araştırma bulgusu birbiriyle örtüşmektedir.

Tablo 17. Öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişkiye ilişkin Korelasyon Analizi tablosu

		Liderlik Stilleri	Sınıf İçi Öğretmen Davranışları
	R	1	,283(**)
Liderlik	P		,000
Stilleri	N	426	426

** Korelasyon anlamlılık düzeyi 0.01

Tablo 17’de verilen analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişki katsayısı (Pearson r korelasyon katsayısı) 0,283 olarak bulunmuştur. Pearson r korelasyon katsayısı istatistiksel olarak .01 düzeyinde öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasında düşük düzeyli, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. ($r=,283$, $p<,01$).

Kadak’ta (2008) ilköğretim okulu öğretmenlerinin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi davranışlarının öğretim etkinliği boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır. Literatürdeki bu bulgu ile mevcut araştırma bulgusu birbiriyle uyumludur.

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Bu araştırmada öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişki incelenmiş ve öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları bazı değişkenlere göre sınıanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin liderlik stillerinin $\bar{X}=54,05$ ortalama puanla otokratik düzeyde olduğu ve öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (% 94,1) otokratik liderlik stiline sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin liderlik stilleri farklı demografik değişkenler açısından incelenmiş olup, kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık ortaya çıkarken cinsiyet, medeni durum, branş ve görev yapılan okul düzeyi değişkenlerine göre farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Sınıf içi öğretmen davranışlarının ($\bar{X}=4,09$) “Genellikle” düzeyinde olduğu ve öğretmenlerin çoğunlukla öğrenci merkezli eğitim modelini sergiledikleri belirlenmiştir. Sınıf içi öğretmen davranışları bazı demografik değişkenler açısından incelenmiş olup, cinsiyet, kıdem, branş ve okul düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık ortaya çıkarken medeni durum değişkenine göre farkın anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasında düşük düzeyli, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Öneriler

Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

a. İlgili eğitim kurumlarınca verilecek eğitimlerle liderlik stilleri ve sınıf içi öğretmen davranışları konusunda farkındalık oluşturularak öğretmenlerin uygun olan liderlik stilini ve ideal öğretim modelini benimsemeleri sağlanabilir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

- b. Araştırma konusu farklı konularla ilişkilendirilerek (okul yöneticilerinin liderlik stilleri, öğrenci başarısı, öğrenci motivasyonu vb.) ele alınabilir.
- c. Araştırma özel ilkökul ve ortaokullarda da gerçekleştirilerek sonuçlar karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Agba, A. M.; Ogaboh, I.M ve Noah I. A.: (2010). *Teachers' leadership style, classroom variables and students' academic performance in Calabar metropolis*. Educational Research Vol. 1(6) pp. 178-185 July 2010.
- Altındağ Rehberlik Ve Araştırma Merkezi Raporu. (2011). *Okullarda şiddetin önlenmesi*.
- Beycioğlu, K ve Aslan, B (2010). *Teacher leadership scale: a validity and reliability study*. Elementary Education Online, 9(2), 764-775.
- Bimbola, O. and Daniel O.I. (2010). *Effect of constructivist-based teaching strategy on academic performance of students in integrated science at the junior secondary school level*. Educational Research and Reviews Vol. 5 (7), pp. 347-353, July 2010.
- Büyüköztürk, S. (2010). *Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş; Kılıç, E; Karadeniz, Ş. ve Karataş, S. (2004). *Sınıf içi öğretmen davranışları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik güvenirlik analizleri*. Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. Sayı:38, ss:212-229.
- Can, N. (2004). *Öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili öğretmen davranışları*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 16 Yıl : 2004/1 (103-119 s.)
- Can, N (2010). *Öğretmen liderliğinde müdürlerin etkisi*. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 27, s. 57.
- Çelikten, M; Şanal, M ve Yeni, Y. (2005). *Öğretmenlik mesleği ve özellikleri*. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı: 19 Yıl: 2005/2 (207-237).
- Deniz, L. ve Hasançebioglu, T. (2003). *“Öğretmen liderlik stillerini belirlemeye yönelik bir ölçek çalışması”*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 17, s. 55-62.
- Deniz, J ve Seçgel, N. (2006). *“Müzik öğretmenlerinin liderlik stilleri”*. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Yıl:2006, Sayı 24, Sayfa 41-58.
- Dinçer, Ö. ve Fidan, Y. (1996). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Dollard, N., & Christensen, L., (1996). *Constructive classroom management. Focus on Exceptional Children*, 29(2), 1-24.
- Earged (Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2007). *Öğrenci merkezli eğitim uygulama modeli*. Milli Eğitim Basımevi-ANKARA, 2007.
- Ercoşkun, M.H., Bektaş, F. ve Nalçacı, A. (2009). *A Study On Teacher Leadership Styles of Teacher Candidates Studying at The Departments of Secondary Education*. http://eprints.ibu.edu.ba/314/1/ISSD2009-Education-2_p21-p24.pdf adresinden 14.10.2014 tarihinde erişilmiştir.
- Eren, A. (1989). *Türkiye'nin ekonomik yapısının analizi*. İzmir: Bilgehan Basımevi.
- Freiberg, H. J. (Ed.). (1999). *Beyond behaviorism: Changing the classroom management paradigm*. Boston: Allyn and Bacon.
- Güllü, M. Ve Arslan, C. (2009). *“Beden eğitimi öğretmenlerinin liderlik stilleri”*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Yıl: 2009, Cilt:6, Sayı:11, 353-368.
- Güven, B. ve Demirhan G. (2006). *“Beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf yönetiminin öğretmen davranış boyutuna ilişkin görüşleri”*, H.Ü. Spor Bilimleri Dergisi, 17(4), s.158-172, 2006.

- Good, T. L., Sikes, J. N. ve Brophy, J. E. (1973). Effects of teachers sex and student sex on classroom interaction. *Journal of Educational Psychology*, 65 (1). 74-87.
- Hara, K. (1995). *Teacher centered and child centered pedagogical approaches in teaching children's literature*. Education 115 (3). 332-338.
- Hasançebioğlu, T. (2002). *Öğretmenlerin liderlik stilleri bilgisayar tutumları ve aralarındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kadak, Z. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Khaled, A. (2013). *Teacher-Centered Versus Learner –Centered Teaching Style*. Al Ain University of Science and Technology College of Education. The Journal 22 of Global Business Management Volume 9, Number 1, February 2013.
- Kim, J. S. (2005). “*The effects of Constructivist teaching approach on students academic achievement, self concept and learning strategies*”, Asia Pasific Education Review, 6 (1), pp. 7-19, 2005.
- Lovitt, T. (1990). *Managing inappropriate behavior in the classroom*. Virginia: The Council for Exceptional Children.
- Mahmood, K. (2007). *Least common multiple of teacher leadership styles: mplication for classroom*. Quality İn Education: Teaching And Leadership İn Challenging Times, 306-331.
- Nichols, P. (1992). *The curriculum of control: Twelve reasons for it, some arguments against it*. *Beyond Behavior*, 3,5-11.
- Özden, Y. (1998). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Seçgel, N. (2005). *Müzik öğretmenlerinin liderlik stilleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Singer, E. (1996). Espoused teaching paradigms of college faculty. *Research in Higher Education*, 37(6). 656-679.
- Tuncel, S.D. (2011). *Sınıf içi öğretmen davranışlarının beden eğitimi ve diğer branş öğretmenleri açısından karşılaştırılması*. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2011, IX (2) 65-69.
- Weimer, M. (2002). *Learner-Centered Teaching*. San Francisco: Jossey Bass.
- Wohlfarth, De De and et.al (2008). *Student Perceptions of Learner-Centered Teaching*. In Sight: A Journal of Scholarly Teaching, Volume 3.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Memişoğlu, S.P. ve Çakır, M. (2015). “Öğretmenlerin Liderlik Stilleri İle Sınıf İçi Öğretmen Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi / Examining The Relationship Between Teachers’ Leadership Styles And Teachers’ Behaviours Within Classroom”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/15 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8806>, p. 633-648.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 15 Fall 2015

